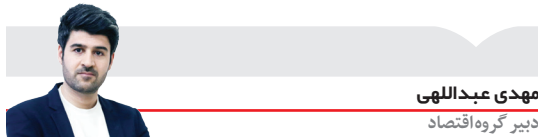

سهم ایران از بازار ۵۲۳ میلیارد دلاری آفریقا کمتر از نیم درصد

«فرهختگان» بررسی کرد

مهدی عبداللهی دبیر گروه اقتصاد

قاره کهن آفریقا به دلایلی مورد بی مهری واقع شده است. واژه آفریقا در نظر برخی مردم جهان و میان برخی ایرانیان مساوی با فقر، محرومیت، خشکی، کودتا، جنگ، عقب ماندگی، استعمار، ایدز و... است. اما همه اینها یک روی سکه است، چرا که از طرفی دیگر این قاره سرشار از منابع بگرو و بگری و اراضی حاصلخیز است که بسیاری از کشورهای اروپایی و آمریکایچه در زمان استعمار و چه در عصر حاضر به آن نظر داشته و دارند؛ به نحوی که بسیاری از آینده پژوهان قرن ۲۱ را قرن آفریقا نام نهاده اند. از این منظر کشورهای پیشرو و صنعتی هر کدام در تلاشند برای تداوم حیات صنعتی خود با کشورهای آفریقایی پیمان های تجاری و صنعتی منعقد کرده و برای آینده برنامه ریزی کنند. به لحاظ وسعت، قاره آفریقا دومین قاره وسیع جهان است و به لحاظ جمعیت نیز ۱/۲ میلیارد نفر از جمعیت نزدیک به هشت میلیارد نفری جهان در این ناحیه متمرکز شده اند. همچنین با مدنظر قرار دادن حجم تولید ناخالص داخلی و رشد اقتصادی، بسیاری از کشورهای کمتر توسعه یافته جهان در آفریقا قرار دارند. اکثر این کشورها در مرحله ای از توسعه قرار دارند که دیگر کشورها قبل از انقلاب صنعتی در آن مرحله بودند. طی دوده دهه اخیر بازار در بسیاری از کشورهای آفریقایی شروع به توسعه و رشد قابل توجه کرده و برخی کشورها در تلاشند تا جامعه صنعتی تر داشته باشند. بنابراین فرصت های تجاری زیادی در این قاره وجود دارد که حجم تولید ناخالص داخلی نزدیک به پنج هزار میلیارد دلاری و همچنین بازار واردات کالایی ۵۲۳ میلیارد دلاری کشورهای این قاره مصداق های عینی این ادعا هستند. در این گزارش تمرکز عمده بر سهم ایران از بازار واردات کالایی کشورهای آفریقایی است. براساس نتایج گزارش، با همه ظرفیت هایی که در این قاره وجود دارد، سهم ایران از بازار ۵۲۳ میلیارد دلاری این قاره، کمتر از ۰/۵ درصد (دقیقا ۰/۱۳ درصد) بوده است. همچنین به جز سه کشور، سهم ایران از بازار اغلب کشورهای این قاره (که ۱۱ کشور از آنها وارداتی بیش از ۱۰ میلیارد دلار در سال دارند) کمتر از ۰/۵ درصد است. بررسی هائشان می دهد عمده ریسک های بالقوه ای که برای توسعه سهم کالاهای ایرانی از بازار کشورهای آفریقایی وجود دارد، مربوط به ناشناخته بودن این بازار، ترس تجار و بازرگانان از تنش های سیاسی در برخی کشورهای مهم تر از همه کم توجهی دولت (دولت های ایران) به توسعه تجارت خارجی با این کشورها از طریق دیپلماسی اقتصادی بوده است. اما اهمیت پرداختن به این دست گزارش ها در این است که در سال گذشته از مجموع ۴۱/۴ میلیارد دلار اقلام صادرات غیرنفتی ایران، بیش از ۷۴ درصد از این کالاهای پنج کشور (چین، عراق، ترکیه، امارات و افغانستان) صادر شده است. این عدم تنوع در نقشه تجاری کشور می تواند در هنگامه تحریم، در زمان جنگ داخلی در کشورهای مقصد، در زمان وقوع مخاطرات طبیعی، در زمان تغییر سیاست های داخلی دولت های کشورهای مقصد، کالاهای صادراتی ایران مورد تهدید قرار گرفته و مشکلاتی را برای مسیرهای ارزی و تجاری کشورمان فراهم کند.

آفریقا و یک بازار بکر ۵۲۰ میلیارد دلاری

براساس داده های وسایط نقشه تجارت (trademap) که وابسته به آنتکاد و سازمان تجارت جهانی است، در سال ۲۰۱۹ ۲۰ کشورهای آفریقایی (۵۶ کشور و منطقه جغرافیایی) در مجموع ۵۲۳ میلیارد و ۱۵۶ میلیون دلار کالا از کشورهای مختلف وارد کرده اند که بین آنها، ارزش واردات کشور آفریقای جنوبی با بیش از ۸۸ میلیارد دلار بالاترین میزان واردات را بین همه کشورهای این قاره داشته است. پس از این کشور، مصر با بیش از ۶۵ میلیارد دلار در رتبه دوم، مراکش با ۵۱ میلیارد دلار در رتبه سوم، نیجریه با ۴۷ میلیارد دلار در رتبه چهارم و الجزایر با حدود ۲۰ میلیارد دلار در رتبه پنجم قرار دارند. تونس، غنا، کنیا، ایبمی، لیبیا و توگو دیگر کشورهای هستند که در رتبه های ششم تا یازدهم قرار گرفته و به ترتیب در سال گذشته ۱۷/۷ میلیارد دلار، ۱۵/۸ میلیارد دلار، ۱۴ میلیارد دلار، ۱۲/۳ میلیارد دلار، ۱۲/۱ میلیارد دلار و ۱۰ میلیارد دلار کالا وارد کرده اند. اگر کشورهای آفریقایی را براساس میزان واردات کالایی در گروه های مختلف طبقه بندی کنیم، ۱۱ کشور هر کدام بالای ۱۰ میلیارد دلار واردات داشته اند و در مجموع حدود ۳۷۴ میلیارد دلار یا به عبارتی ۷۱ درصد از کل کالاهای وارداتی قاره آفریقا در سال ۲۰۱۹ را این ۱۱ کشور وارد کرده اند. در گروه بعدی ۱۲ کشور قرار دارند که واردات هر کدام از این کشورها در سال ۲۰۱۹ بین ۵ تا ۱۰ میلیارد دلار بوده و مجموع واردات آنها در سال گذشته نزدیک به ۹۰ میلیارد دلار و سهم آنها از کل واردات قاره آفریقا بیش از ۱۷ درصد است. ۱۲ کشور در این گروه عبارتند از: تانزانیا، آنگولا، ساحل عاج، اتیوپی، سنگال، نامیبیا، موزامبیک، زامبیا، جمهوری دموکراتیک کنگو، سودان، کامرون و موریتس. در گروه سوم کشورهای قرار دارند که واردات این کشورها بین یک تا ۵ میلیارد دلار است. طبق آمارها، در این گروه ۱۷ کشور قرار دارند که مجموع واردات آنها در سال گذشته میلادی حدود ۴۵ میلیارد و ۳۴۷ میلیون دلار بوده است. در گروه چهارم نیز ۱۶ کشور قرار دارند که واردات هر کدام از این کشورها کمتر از یک میلیارد دلار بوده و مجموع واردات اینها نیز در سال گذشته بیش از ۱۱ میلیارد دلار یا ۱/۱ درصد از کل واردات قاره آفریقا بوده است. بر این اساس در یک جمع بندی ۴۰ کشور از ۵۶ کشور و منطقه جغرافیایی در قاره آفریقا در سال ۲۰۱۹ وارداتی بیش از یک میلیارد دلار و ۱۶ کشور نیز وارداتی کمتر از یک میلیارد دلار داشته اند.

سهم ایران از بازار آفریقا کمتر از ۰/۵ درصد است

همچنان که گفته شد کشورهای آفریقایی طی سال ۲۰۱۹ در مجموع ۵۲۳ میلیارد دلار واردات داشته اند. با این حال، در این زمینه بررسی های آماری نشان می دهد به رغم وجود بازار بکر ۵۲۳ میلیارد دلاری در این قاره، کشورمان ایران سهم بسیار ناچیزی از این بازار ندارد؛ چرا که کل صادرات ایران به قاره آفریقا در سال ۱۳۹۸ جزئیات آمارهای مربوط به تجارت خارجی را به تفکیک وجود دارد. طبق این آمارها، جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۹۷ در مجموع ۶۹۳ میلیون دلار کالاهای غیرنفتی به ۴۲ کشور کوچک و بزرگ آفریقایی صادر کرده که این میزان کمتر از ۰/۵ درصد (دقیقا ۰/۱۳ درصد) نیاز کالایی بازار آفریقا است. طبق این آمارها، بین ۴۲ کشوری که ایران کالای خود را به آنجا صادر کرده، ۱۰ کشور هر کدام کمتر از یک میلیون دلار یا به عبارتی بین یک تا ۱۰ میلیون دلار صادرات را در اختیار دارند. در مجموع ۱۲ کشور آفریقایی بالای ۱۰ میلیون دلار صادرات را در اختیار دارند. در این میان، مصر با ۵۹ میلیون دلار، الجزایر با ۵۹ میلیون دلار، تونس با ۵۱ میلیون دلار، غنا با ۴۷ میلیون دلار، نیجریه با ۴۷ میلیون دلار، کامرون با ۴۷ میلیون دلار، موریتس با ۴۷ میلیون دلار، اتیوپی با ۴۷ میلیون دلار، لیبی با ۴۷ میلیون دلار، موزامبیک با ۴۷ میلیون دلار، زامبیا با ۴۷ میلیون دلار، مالدی با ۴۷ میلیون دلار، گامبیا با ۴۷ میلیون دلار، نیجر با ۴۷ میلیون دلار، سیرالئون با ۴۷ میلیون دلار، رواندا با ۴۷ میلیون دلار، جمهوری آفریقای مرکزی با ۴۷ میلیون دلار، جمع ۴۲ کشور مذکور با ۴۷ میلیون دلار، سایر کشورها با ۴۷ میلیون دلار، جمع کل قاره آفریقا با ۴۷ میلیون دلار.

گزارش روز

مرتضی عبدالحسینی روزنامه نگار

روز گذشته بانک مرکزی جزئیات دقیقی از دارایی و بدهی این بانک، دولت و سیستم بانکی را منتشر کرد. براساس این آمار، حجم نقدینگی در طول سال ۱۳۹۸ با رشد ۳۱ درصدی از حدود ۱۸۸۰ هزار میلیارد تومان در پایان سال ۱۳۹۷ هزار میلیارد تومان رسیده است. این بیشترین رشد نقدینگی در هشت سال اخیر بوده است، به طوری که پیش تر از این و در سال های ۹۵، ۹۶ و ۹۷ رشد نقدینگی به ترتیب ۲۳، ۲۲ و ۲۴ درصد بوده است. روند رشد این مولفه از آن جهت اهمیت دارد که معمولا در علم اقتصاد تاکید می شود رابطه مستقیم و کم و بیش پایداری بین حجم نقدینگی و تورم برقرار خواهد بود. به عبارت دیگر، پای ثابت افزایش

هشدار برای رشد ۳۱ درصدی نقدینگی

تورم به عنوان معلول، در عمده موارد علتی به نام افزایش نقدینگی بوده است. البته هرچند در کشور ما در برهه های زمانی متفاوتی همچون دهه ۵۰ یا محدود سال های ۹۴ تا ۹۶ این رابطه دچار گسست شده است، اما آمارها نشان می دهد در بلندمدت رابطه نقدینگی و تورم قابل بازگشت خواهد بود. براساس داده های منتشر شده افزایش سطح عمومی قیمت ها (تورم) در محدوده سال های ۹۴ تا ۹۶ در حدود ۱۰ درصد بوده که با متوسط رشد نقدینگی ۲۵ درصدی در آن سال ها بسیار متناقض است. در نهایت اما این شکاف در دو سال اخیر به طوری جبران شده که تورم در حدود ۳۵ و رشد نقدینگی روی رقم ۳۱ درصد قرار گرفته است. با این اوصاف مشخص است عملکرد دولت فعلی به رغم نکوش های بسیار دولت های دهم و نهم بر عدم کنترل نقدینگی و تورم چندان متفاوت نبوده و دولت اعتدال نیز همانند دولت قبل متوسط رشد نقدینگی ۲۷ درصد را ثبت کرده است.

۱- با توجه به اهمیت نسبتا بالای سطح روابط دیپلماتیک با کشور هدف برای صادرکنندگان به آفریقا، توصیه می شود سیاستمداران در جهت تقویت هدفمند روابط دیپلماتیک با کشورهای آفریقایی، مخصوصا با کشورهای دارای اولویت بالاتری برای توسعه کالاهای صادراتی ایرانی داند، گام بردارند.

۲- با توجه به اهمیت مولفه شدت رقابت از دید صادرکنندگان ایرانی، لازم است در جهت زمینه سازی برای حضور در کشورهای که شدت رقابت در آنها در سطح پایین تری قرار دارد، حمایت های لازم توسط وزارت صمت، وزارت امور خارجه و سایر نهاد های مربوطه برداشته شود.

۳- با توجه به اهمیت رشد بازار و رشد تولید ناخالص ملی، لازم است دوراندیشی لازم برای حضور بلندمدت در آن دسته از کشورهای آفریقایی که دارای رشد نسبتا بالایی از نظر اقتصادی هستند، صورت گیرد و لذا تحکیم روابط با این کشورها و زمینه سازی برای ایجاد روابط بلندمدت با آنها ضروری است.

۴- با توجه به فعالیت های فرهنگی، سیاسی و اجتماعی جمهوری اسلامی ایران در برخی کشورهای آفریقایی، لازم است باتیان این فعالیت ها در جهت توسعه صادرات غیرنفتی به کشورهای مذکور گام بردارند و از این ظرفیت ها در جهت توسعه صادرات غیرنفتی استفاده شود.

۵- با توجه به بازار رو به گسترش اکثر کشورهای آفریقایی و عدم وجود اطلاعات کافی در مورد بازار این کشورها بین صادرکنندگان ایرانی، توصیه می شود مسئولان امر در جهت معرفی بیشتر این کشورها و ایجاد زمینه های لازم برای گسترش همکاری با کشورهای این قاره گام بردارند.

۶- با توجه به اینکه حضور اکثر کشورهای قاره آفریقا بعد آیندنگری دارد و در آینده ای نه چندان دور بازار این کشورها یکی از بازارهای مناسب در دنیا خواهد بود، لازم است سیاستمداران و صادرکنندگان جمهوری اسلامی ایران نیز این موضوع را در برنامه ریزی های خود مدنظر قرار دهند.

۷- اکثر کشورهای در تلاشند برای تداوم حیات صنعتی و افزایش منافع ملی خود از قاره آفریقا بهره برداری کنند، لذا توصیه می شود سیاستمداران ایرانی در ایجاد رابطه با آفریقا، بر این موضوع و نیز بر دوطرفه بودن منافع حاصل از گسترش روابط جمهوری اسلامی ایران و کشورهای آفریقایی تاکید کنند.

۸- با توجه به وجود ریسک اقتصادی نسبتا بالا برای توسعه تجارت با قاره آفریقا و در نتیجه بی میلی صادرکنندگان ایرانی برای صادرات به این قاره، لازم است سیاستمداران تجارت خارجی گام هایی در جهت کاهش این ریسک ها برای صادرکنندگان خدمات و کالاهای غیرنفتی و تسهیل صادرکنندگان برای صادرات به این قاره بردارند. در کنار موارد پیشین که در خصوص توسعه تجارت خارجی به کشورهای آفریقایی گفته شد، به نظر می رسد علاوه بر پیشنهاد های کلی که در مورد توسعه روابط تجاری با کشورهای مختلف این قاره ارائه شد، شرق آفریقا با توجه به نزدیکی جغرافیایی که با ایران دارد، زمینه های زیادی برای توسعه تجارت خارجی برای ایران می تواند فراهم کند. در ادامه به صورت موردی به برخی از آنها اشاره می شود.

در اینجا به لحاظ بکری بودن منطقه، رقابت ایران برای به دست آوردن بازار سختی کمتری نسبت به شمال و شمال غربی آفریقا دارد که همه کشورهای بزرگ و صنعتی در آنجا حضور دارند و هم فضای اقتصادی کشورهای این منطقه، نسبت به شمال، شمال غرب و غرب آفریقا کمتر از پیامدهای تنش های سیاسی مناتر است.

۱- کشتی های ایرانی با سوخت گیری در ایران و بدون عبور از تنگه ها و آب های کشورهای دیگر می توانند به سواحل شرق آفریقا دست پیدا کنند.

۲- کلونی های شیعه و ایرانی تباران از قبل در این مناطق وجود داشته اند. تعدادی از شیرازی تباران در زنگبار ساکن هستند و همچنین شیعیان هندی تبار موسوم به خوجه نیز به تجارت در این منطقه مشغولند. شیعیان لبنانی نیز در این منطقه مانند دیگر مناطق آفریقا فعالیت دارند. این گروه ها برای توسعه بازارهای تجاری، ارائه محصولات حلال و استقبال از کالاهای ایرانی ظرفیت بسیار بالایی محسوب می شوند.

۳- سواحل گسترده این منطقه رهگیری مبادلات اقتصادی ایران با این کشورها برای تحریم ارسوی آمریکا را با مشکل مواجه می سازد. همچنین به دلیل وجود دولت هایی با مختصات دولت های شرق آفریقا، این دولت ها حتی در صورت موافقت با آمریکا، انگیزه مسدودسازی تجارت با ایران را ندارند.

۴- حضور در سواحل و کشورهای شرق آفریقا راه را برای تجارت با کشورهای پرجمعیت تر و سرسبزتر غرب این قاره هموارتر می کند. این مساله از دو جهت مهم است. نخست کوتاه شدن مسیر تجاری ایران و دوم آنکه حضور اقتصادی ایران در شرق آفریقا انگیزه کشورهای غربی این قاره را برای اجرای تحریم ها علیه ایران می گیرد.

۵- برخی کشورهای توسعه یافته شرق آسیا با اجازه زمین در شرق آفریقا به دنبال توسعه کشاورزی و تأمین برخی اقلام غذایی در این مناطق هستند. ایران نیز می تواند بخشی از نیازهای این نهاد های دامی خود را به جای تأمین از کشورهایی همچون برزیل، استرالیا و... از این مناطق تهیه کند.

۶- اقتصاد این منطقه به دلیل ویژگی هایی که دارد، قابلیت برقراری روابط تهاتری با ایران را دارد. صادرات کالاهای مصرفی، ماشین آلات، اتصالات و وسایل کشاورزی توسط ایران و در مقابل آن واردات طلا، سنگ های قیمتی، مواد کشاورزی مورد نیاز و... از این مناطق می تواند برای تجارت دوجانبه ایران و کشورهای شرق آفریقا موثر باشد.

۵۰۰ هزار میلیارد دلاری اقتصاد آفریقا

اماد کنار آمارهای مربوط به تجارت خارجی و ظرفیت واردات کالایی که در خصوص آن بحث شد، طبق آمارهای منتشر شده از سوی نهاد های المللی از جمله آمارهای صندوق جمعیت سازمان ملل متحد، جمعیت ۵۶ کشور و منطقه جغرافیایی قاره آفریقا در سال ۲۰۱۹ حدود یک میلیارد و ۲۲۹ میلیون نفر بوده است. در کنار جمعیت، مولفه دیگری که می توان در مورد کشورهای آفریقایی به آن اشاره کرد، سهم این کشورها از یک اقتصاد جهانی است. براساس آمارهای صندوق بین المللی پول، در سال ۲۰۱۹ مجموع حجم تولید ناخالص داخلی کشورهای آفریقایی چهار هزار و ۸۰۸ میلیارد دلار یا به عبارتی، حدود ۱۱ برابر کل تولید ناخالص داخلی کشورمان بوده است. همچنین بین ۵۶ کشور منطقه جغرافیایی مستقل و غیرمستقل این قاره، نیجریه با ۴۴۶ میلیارد دلار بالاترین حجم تولید ناخالص داخلی را داشته است. پس از این کشور، آفریقای جنوبی با ۳۵۸ میلیارد دلار در رتبه دوم، مصر با ۳۰۲ میلیارد دلار در رتبه سوم، الجزایر با ۱۷۳ میلیارد دلار در رتبه چهارم، مراکش با ۱۱۹ میلیارد دلار در رتبه پنجم، کنیا با ۹۹ میلیارد دلار در رتبه ششم، آنگولا با بیش از ۹۱ میلیارد دلار در رتبه هفتم، غنا با ۹۷ میلیارد دلار در رتبه هشتم، تانزانیا با ۶۲ میلیارد دلار در رتبه نهم و جمهوری دموکراتیک کنگو با ۴۹ میلیارد دلار در رتبه دهم قرار دارند. در مجموع طی سال ۲۰۱۹ حجم تولید ناخالص داخلی ۱۰ کشور آفریقایی بیش از ۵۰۰ میلیارد دلار بوده است. بر این اساس با مدنظر قرار دادن دو مولفه جمعیت و تولید ناخالص داخلی، می توان گفت کشورهای آفریقایی برخلاف تصور عامیانه، از ظرفیت بسیار بالایی برای همکاری های اقتصادی برخوردارند و توجه به این کشورها برای ایجاد تعاملات و همچنین متنوع سازی نقشه تجاری کشور می تواند به عنوان یک راهبرد تجاری مدنظر سیاستمداران قرار گیرد.

شرق آفریقا بکتر و نزدیک تر

در مطالب پیشین گفته شد با همه ظرفیت هایی که در این قاره وجود دارد، سهم ایران از کل بازار ۵۲۳ میلیارد دلاری این قاره، کمتر از ۰/۵ درصد (دقیقا ۰/۱۳ درصد) است. بررسی هائشان می دهد عمده ریسک های بالقوه ای که برای توسعه حجم تجارت خارجی و به یونیم سهم کالاهای ایرانی از بازار کشورهای آفریقایی وجود دارد، مربوط به ناشناخته بودن این بازار، ترس تجار و بازرگانان از تنش های سیاسی در برخی کشورهای البته مهم تر از همه این موارد، کم توجهی به توسعه دیپلماسی اقتصادی بوده است. در این راستا در ادامه پیشنهاد هایی ارائه می شود که از نتایج مطالعات مختلفی که در خصوص ظرفیت های تجاری قاره آفریقا انجام شده گردآوری و تحلیل شده است.

میزان واردات کالایی کشورهای آفریقایی در سال ۲۰۱۹ و سهم کالاهای ایرانی از این بازار

کشور	واردات کشورهای آفریقایی در سال ۲۰۱۹ (دلار)	صادرات ایران به کشورهای آفریقایی در سال ۱۳۹۷ (دلار)	سهم کالاهای ایرانی از کل بازار کشورهای آفریقایی (درصد)
آفریقای جنوبی	۸۸,۰۲۶,۱۷۹,۰۰۰	۳۷,۱۱۵,۶۸۱	۰/۰۴
مصر	۶۵,۱۱۳,۸۸۰,۰۰۰	۲۱۵,۰۱۲,۲۴۰	۰/۳
مراکش	۵۱,۰۹۶,۳۶۷,۰۰۰	۳۳,۱۲۲,۱۵۲	۰/۰۶
نیجریه	۴۷,۳۸۷,۳۰۴,۰۰۰	۴,۸۱۲,۹۸۹	۰/۰۱
الجزایر	۳۹,۷۷۷,۵۱۳,۰۰۰	۲۹,۳۱۹,۷۱۳	۰/۰۷
تونس	۱۷,۰۴۶,۶۶۵,۰۰۰	۲۳,۷۸۳,۶۴۲	۰/۱
غنا	۱۵,۰۸۶,۰۹۱,۰۰۰	۲۶,۱۱۱,۳۶۹	۰/۲
کنیا	۱۴,۰۰۲,۹۸۳,۰۰۰	۱۳۷,۶۲۹,۳۹۲	۱
لیبی	۱۲,۲۱۹,۶۲۴,۰۰۰	۳,۴۷۱,۱۰۶	۰/۰۳
لیبیا	۱۲,۱۷۵,۱۵۶,۰۰۰	۶۴۷,۲۵۵	۰/۰۱
توگو	۱۰,۰۴۳,۵۸۵,۰۰۰	۲,۳۲۶,۰۲۰	۰/۰۲
تانزانیا	۹,۱۹۲,۰۷۲,۰۰۰	۲۹,۲۰۶,۰۳۰	۰/۳
آنگولا	۸,۹۹۶,۷۳۱,۰۰۰	-	-
ساحل عاج	۸,۷۲۴,۶۲۶,۰۰۰	۸,۳۴۳,۴۷۹	۰/۱
اتیوپی	۸,۳۸۳,۹۲۳,۰۰۰	۳,۸۳۲,۸۱۳	۰/۰۵
سنگال	۸,۱۴۳,۱۱۳,۰۰۰	۴,۴۰۵,۴۲۱	۰/۰۵
نامیبیا	۷,۷۱۵,۲۰۲,۰۰۰	-	-
موزامبیک	۷,۶۳۸,۷۴۰,۰۰۰	۱۵,۲۷۳,۳۸۴	۰/۲
زامبیا	۷,۲۲۶,۸۹۷,۰۰۰	۶۸,۸۶۸	۰/۰۰۱
جمهوری دموکراتیک کنگو	۶,۴۱۵,۹۹۷,۰۰۰	۱۸,۲۱۶	۰/۰۰۰۳
سودان	۶,۰۰۳,۱۳۲,۰۰۰	۵۹,۱۵۱,۳۰۶	۱
کامرون	۵,۶۳۰,۸۵۱,۰۰۰	۴,۴۳۳,۳۱۰	۰/۰۸
موریتس	۵,۶۰۱,۱۸۴,۰۰۰	۱۳۵,۳۵۰	۰/۰۰۲
زیمبابوه	۴,۷۹۷,۱۵۷,۰۰۰	۲۲۱,۷۰۰	۰/۰۰۵
بورکینافاسو	۴,۶۲۵,۵۶۸,۰۰۰	۴۴۱,۶۳۹	۰/۰۱
گینه	۴,۰۴۲,۰۸۷,۰۰۰	۱۸۲,۵۱۳	۰/۰۰۵
جیبوتی	۴,۰۱۲,۳۵۱,۰۰۰	۲۷,۴۲۵,۵۵۴	۰/۷
ماداگاسکار	۳,۸۹۶,۸۸۷,۰۰۰	۳۰۷,۰۰۰	۰/۰۰۸
مالی	۳,۲۶۵,۹۵۲,۰۰۰	۶۴۷,۸۱۲	۰/۰۲
موریتانیا	۲,۹۴۷,۵۵۶,۰۰۰	۲۲۶,۰۴۴	۰/۰۰۸
بنین	۲,۸۹۳,۲۳۲,۰۰۰	۶۵۱,۰۵۱	۰/۰۲
اوغاندا	۲,۸۶۹,۵۲۸,۰۰۰	۱,۲۷۹,۶۲۲	۰/۰۴۵
سومالی	۲,۴۳۸,۳۲۱,۰۰۰	۲۱,۱۳۸,۰۱۸	۱
گابن	۱,۹۹۴,۳۳۲,۰۰۰	۲۳۰,۰۱۸	۰/۰۱
اسواتینی (سوازیلند)	۱,۸۳۲,۴۳۶,۰۰۰	۱,۱۷۲	۰/۰۰۰۱
لسوتو	۱,۵۷۲,۰۰۷,۰۰۰	۱۳۴,۰۹۴	۰/۰۰۹
مالاوی	۱,۳۳۴,۱۰۰,۰۰۰	۲۸,۰۵۵۴	۰/۰۰۲
گامبیا	۱,۲۸۴,۳۱۴,۰۰۰	۳۳,۷۹۴	۰/۰۰۳
نیجر	۱,۲۰۲,۹۱۲,۰۰۰	۱,۱۵۷,۳۱۹	۰/۱۰
سیرالئون	۱,۰۱۶,۳۶۷,۰۰۰	۲۳۷,۳۴۵	۰/۰۲
رواندا	۸۷۱,۵۷۷,۰۰۰	۴۱۳,۷۲۲	۰/۰۵
جمهوری آفریقای مرکزی	۲۵۲,۳۲۷,۰۰۰	۳,۰۰۱	۰/۰۰۱
جمع ۴۲ کشور مذکور	۵۰۹,۸۲۱,۰۵۶,۰۰۰	۶۹۲,۹۷۹,۱۳۸	۰/۱
سایر کشورها	۱۳,۳۳۴,۹۳۰,۰۰۰	-	-
جمع کل قاره آفریقا	۵۲۳,۱۵۵,۹۹۶,۰۰۰	۶۹۲,۹۷۹,۱۳۸	۰/۱۳

منبع: داده های trademap و داده های گمرک ایران

نقدینگی جدید از جان اقتصاد چه می خواهد؟

در فرمول ساده ای از اقتصاد رشد نقدینگی مساوی با جمع تورم و رشد اقتصادی خواهد بود. به این صورت که در صورت افزایش نقدینگی، بازار باید منتظر رشد اقتصادی، تورم یا هر دوی این مولفه ها با هم باشد. در طول سال ۹۷ که رشد اقتصادی در حدود منفی ۲ درصد قرار داشته، این تورم بوده که پاسخ رشد ۲۳ درصدی نقدینگی را داده و ۲۷ درصد رشد کرده است. همچنین در سال ۹۸ که رشد اقتصادی در حدود صفر بوده (قدرت تولید کالا و خدمات در اقتصاد هیچ تفاوتی نسبت به قبل نکرده است) و نقدینگی روز به روز افزایش پیدا کرده، ناگزیر اقتصاد به سمت سوسی تورم ۳۵ درصدی میل کرده است. بنابراین واضح است که افزایش نقدینگی که در معنای ساده افزایش پول و شبه پول در گردش را نشان می دهد در صورت ثابت ماندن کیک اقتصاد به تورم خواهد انجامید. از همین رو با توجه به رکود حاصل از کرونا به نظر می رسد در صورت افزایش نقدینگی در سال ۹۹ احتمالاً ناایمانانند رشد اقتصادی در این سال مجدداً تورم ۲۰ تا ۳۰ درصدی گریبان اقتصاد را بگیرد. البته باید مدنظر بود و دید که بانک مرکزی تا چه حد می تواند هدف ۲۲ درصدی

خود در تورم را عملیاتی کند.

افزایش پول، هشدار جدی

مجموع سپرده های مدت دار و بلندمدت موجود در بانک ها (شبه پول) از طرفی و اسکناس و مسکوک در اختیار مردم (پول) در طرف دیگر، بخش های تشکیل دهنده نقدینگی هستند. براساس آنچه در علم اقتصاد تاکید می شود، افزایش پول با همان اسکناس و مسکوک موجود در اقتصاد، سیالیت نقدینگی را نشان داده و افزایش آن می تواند منجر به بالا رفتن سرعت پول در جامعه و در نهایت تورم بیشتر شود. براساس آمارهای منتشر شده، «پول» که سپرده های کوتاه مدت بانک ها را نیز شامل می شود در دو سال ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸ رشد خیره کننده ۴۶ و ۵۰ درصدی را تجربه کرده است. همزمان با این مولفه، شبه پول در این دو سال با رشد ۱۹ و ۲۸ درصدی همراه بوده است. در همین راستا در صورتی که نسبت شبه پول به پول روند کاهشی خود را ادامه داده و اوضاع رکودی همچنان بر اقتصاد حاکم باشد، نتیجه چنین برآیندی سرایت پول ها و مردم به بازارهای غیرمولدی چون، طلا، سکه و دلار خواهد بود.